

ISPOVJEST

33 GODINE MEDICINSKA SESTRA

Ana Ljubas: Kad se nađu u ulozi pacijenta, ljudi shvate da im je osmijeh sestre i topli stisak ruke najbolji lijek

PIŠE BORIS OREŠIĆ | SNIMKE NEJA MARKIČEVIĆ/HANZA MEDIA

Ana je glavna medicinska sestra na Klinici za bolesti srca i krvnih žila KBC-a Zagreb. Izravno je nadređena timu od stotinjak medicinskih sestara, u kojem je i desetak muškaraca, odnosno medicinskih tehničara. Ovo je priča o tome kako je jedna osoba posvetila život njegovanju drugih...

Ja sam toliko sretna žena. Ne znam zašto sam Bogu bila toliko mila. Još kada bi dan trajao dva-tri sata duže, tada bi sve bilo odlično, govori Ana Ljubas, magistra sestrinstva, glavna medicinska sestra na Klinici za bolesti srca i krvnih žila KBC-a

Zagreb. Zaljubljenica je u svoj posao koji radi već 33 godine. Iako joj radno vrijeme počinje u 8 sati, ona je već u 7 na Rebru, a kada se popodne vrati kući, onda odraduje administraciju što u bolnici nije stigla jer je imala previše posla oko pacijenata.

Još u osnovnoj školi sam odlučila što želim biti. Zezaju me da sam uvijek govorila da ću biti ili časna ili medicinska sestra. Srećom postala sam drugo

Od jutra obilazi pacijente od kojih su mnogi u veoma teškom stanju. Polovica ljudi u Hrvatskoj, podsjeća ona, umre od bolesti srca i krvnih žila. Zato u suradnji sa Zakladom "Hrvatska kuća srca" provode javnozdravstvenu kampanju s ciljem da kod ljudi probude svijest da mogu utjecati na neke čimbenike rizika kao što su povećane masnoće u krvi, povećan krvni tlak, tjelesna neaktivnost...

SESTRE KAO BRANA Kako bi pomogla kardiološkim sestrama da prate trendove razvoja moderne kardiologije, 2006. godine inicirala je osnivanje Hrvatske udruge kardioloških medicinskih sestara u kojoj je predsjednica. Osnovni cilj udruge je pomoć sestrama u stjecanju novih znanja i razmjena iskustva s kolegicama u Hrvatskoj i svijetu te očuvanje temeljnih vrednota sestrinstva. To su tek neke u nizu aktivnosti sestre Ane kojima se bavi kada joj završi radni dan u bolnici.

Da se stoput rodi, stoput bi, tvrdi, bila medicinska sestra. Sestrinstvo je, i ističe, nastalo iz potrebe da se pomogne bolesnima, potrebitima, napuštenima... I danas u doba moderne medicine i sofisticiranih uređaja, bolesnici i dalje pate.

"Danas u vrijeme revolucionarnog tehnološkog razvoja biomedicinskih znanosti i financijskog imperativa osiguravateljskih i zdravstvenih sustava, mi sestre smo brana da ne dode do dehumanizacije medicine. Sestra mora znati kako pristupiti i bogatom i siromašnom. Kako pristupiti i educirati čovjeka koji ima mirovinu od 1800 kuna zdravim prehrambenim navikama? Mnogi pacijenti misle da sve znaju jer su pročitali na internetu... Ponekad je liječnik razočaran što unatoč primjeni sofisticiranih lijekova i procedura nije došlo do izlječenja, jer je bolest uznapredovala. Tada je sestra odgovorna da ne dode do napuštanja pacijenta, osobito u zadnjim danima njegova života", kaže.

Mnogi stari i nemoćni ljudi iz objektivnih i subjektivnih razloga ne mogu dobiti primjerenu skrb u svojim obiteljima, članovi obitelji su nezadovoljni što ne mogu biti dugo smješteni u bolnicama. "Nažalost, u našoj domovini palijativna skrb nije integrirana u zdravstveni sustav na primjeren način, pa medicinske sestre apeliraju na odgovorne u sustavu da se žurno pristupi rješavanju problema kako bi primjerenu skrb dobili i pacijenti i članovi obitelji. Često se i medicina previše mijša Bogu u posao jer liječimo i kada znamo da ishod neće biti kakav želimo. Ponekad se produžuje agonija i za pacijenta i za članove obitelji. Međutim, na prvom mjestu mora biti interes čovjeka, ne samo kao pacijenta nego ponajprije čovjeka kao

mu nakon prva dva razreda srednje škole su učenici birali struku, a kako u Garešnici nije bilo medicinske škole, 17-godišnja Ana se uputila u Zagreb o kojem je znala samo da se medicinska škola nalazi u Mlinarskoj ulici. Pamti kako je tražila tu ulicu na planu grada i na upis otišla pješice da ne bi ušla u krivi tramvaj.

Doktor vodi brigu o liječenju. Moj je posao da pomognem bolesniku da na najbolji mogući način zadovolji svoje osnovne ljudske potrebe

"Još u osnovnoj školi sam odlučila što želim biti u životu. Zezaju me da sam uvijek govorila da ću biti ili časna ili medicinska sestra. Srećom postala sam medicinska. U školi nikada nisam bila najbolja u razredu, ali sam bila vrlo dobra ili odlična učenica. Dolaskom na praksu u bolnicu, moj je život napokon dobio smisao. Kada sam došla na Rebro, nije bilo sretnije osobe od mene. Prvu sam praksu imala u koronarnoj jedinici. Sjećam se kao da je bilo jučer. Fascinantno! Već prvi ili drugi dan sam imala priliku vidjeti što znači nekome spasiti život. Gledala sam kako medicinski tim oživljava gospođu koja je pretrpjela srčani udar. I ja sam to htjela raditi. Valjda su i liječnici i sestre vidjeli moju ljubav prema tom poslu i čim sam završila srednju školu ponudili su mi posao na Rebru i to baš tamo gdje sam htjela - u koronarnoj jedinici", priča.

KARDIOLOGIJA Kardiologija je njezin život. Imala je nekoliko ozbiljnih ponuda za promjenu posla, zadnju prošle jeseni, da ode u neki drugi odjel ili u neku drugu ustanovu, nudili su joj i dvostruko veću plaću... "Ali nema šanse da igdje odem s kardiologije ili s Rebra, a pogotovo da se udaljim od pacijenata. Nema tog novca", tvrdi Ana Ljubas koja planira, jednoga dana kada ode u mirovinu, volontirati u bolnici. Naravno, ako je zdravlje posluži. Poznaje, kaže, nekoliko umirovljenih medicinskih sestara koje volontiraju. U mnogim europskim zemljama je, dodaje, to sasvim uobičajeno, no kod nas je još rijetkost.

Gotovo 15 godina, sve do 1997., radila je u intenzivnoj kardiološkoj jedinici. Tada preuzima funkciju glavne sestra jednog odjela na kardiologiji, no nastavlja raditi s pacijentima. Iste godine upisuje višu školu i 2000. stječe diplomu više medicinske sestre da bi 2011. na zagrebačkom Medicinskom fakultetu upisala i diplomski studij za sestre koji je baš te godine i pokrenut. Prije tri godine, 2013. je diplomirala i tako postala magistra sestrinstva. Od 2004. je glavna sestra Klinike za bolesti srca i krvnih žila, na čijem je čelu akademik Davor Miličić s kojim već godinama uspješno surađuje. Ona je izravno nadređena timu od

stotinjak medicinskih sestara, u kojem je i desetak muškaraca, odnosno medicinskih tehničara kojih s godinama ima sve više, no sestrinstvo će, smatra, ipak i u budućnosti biti profesija u kojoj dominiraju žene.

"Pogrešno je mišljenje da sestra radi samo ono što joj liječnik kaže. Ona je autonomni član multidisciplinarnog tima, suradnik liječniku i drugim zdravstvenim profesionalcima. Izobrazba sestara danas je uzdignuta na akademsku razinu i sestre se bave znanostima. Međutim, primarno one uvijek moraju braniti interese pacijenta. Primjerice, doktor vodi brigu o liječenju, ali sestra zna je li čovjek educiran i sposoban da sam uzima lijek kod kuće.

Volim medicinu, ali nikada ne bih htjela biti liječnica jer mene ispunjava upravo ovo što radim. Komplementarni odnos medicine i zdravstvene njege. Liječnik dijagnosticira i liječi bolest, a moje je da pomognem bolesniku da na najbolji mogući način zadovolji svoje osnovne ljudske potrebe", zaključuje magistra Ljubas koja o svom privatnom životu otkriva samo to da ima supruga Franu Ljubasa, po struci ekonomista, koji joj pruža veliku podršku u svemu što radi.

ANDA, KAJA I MILA Žive u Zagrebu, imaju širok krug prijatelja, ali i veliku obitelj. Jako je vezana uz svoju obitelj u Hercegovini koju često posjećuje, posebno majku Zorku. Ima i tri sestre - Andu, Kajku i Milu, s kojima je jako bliska, kao i s nećakima i nećakinjama. U slobodno vrijeme sestra Ana voli pročitati knjigu, osobito one u kojima su priče prožete duhovnim sadržajem. Najdraža knjiga joj je "Život ruže" fra Ijudevita

osobe. Smisao i značenje sestrinstva, njena temeljna vrednota, jest najveća dobrobit bolesnika "osobe", govori Ana Ljubas koja se trudi svoje stavove o svom pozivu prenijeti i na mlade kolegice i kolege.

KOD SESTRICNE Rodila se 1964. godine u selu Roško Polje u Hercegovini i sjeća se da je kao djevojčica mnogima u selu pomagala čuvati krave i ovce, posebno starijima. Na mobitelu pokazuje fotografije zelenih krajolika u svom rodnom kraju, a koje je snimila prije desetak dana kada je bila u posjeti majci. U selu je završila osnovnu školu, a prva dva razreda srednje je pohađala u Garešnici gdje je živjela kod sestrice. Potadašnjem tzv. Šušarovom školskom siste-

NA ODJELU
Pogrešno je mišljenje, kaže Ana, da sestra radi samo ono što joj liječnik kaže. Ona je autonomni član multidisciplinarnog tima. Na fotografiji sa suradnicima (lijevo)

SMJENE
Noćne smjene su posebno naporne jer je malo medicinskih sestara. U pamćenju joj je ostala jedna noć kad su imali čak pet reanimacija

Antona Maračića, sabrane priče i parabole iz emisija Duhovne misli. Obožava gledati utakmice, posebno hrvatsku reprezentaciju i nogometnu Ligu prvaka, jako voli kartati belu. No, slobodnog je vremena u njezinu životu jako malo.

"Cijeli sam život jako posvećena poslu. I cijeli život živim od svoje plaće. Od 2001. radim i kao mentorica na Zdravstvenom veleučilištu pa tu još nešto zaradim. Nikad nisam pitala kolika će mi biti plaća ni kada će strići. No slažem se sa sestrama kada kažu da bismo s obzirom na zahtjevnost posla trebale biti bolje plaćene", kaže.

Stoga apelira na odgovorne u sustavu, koji moraju misliti o tome kako će u Hrvatskoj zadržati kvalitetan kadar, da promijene sadašnji odnos spram sestrinstva u Hrvatskoj. "S obzirom na starenje populacije na globalnoj razini i veliki udio pacijenata s kroničnim bolestima, skrb za čovjeka sve je više vezana uz kvalitetne medicinske sestre. Naš posao nikada neće moći raditi roboti. Sestre su najbrojniji djelatnici u zdravstvenom sustavu i vrlo često jedine koje ulaze u bolesnikov dom ili su u ustanovi uz njega 24 sata", naglašava Ana Ljubas koja na svojoj klinici i dan danas drži rekord iz 1987. godine kada je odradila najviše, čak 15 noćnih smjena u jednom mjesecu.

Noćne smjene su, objašnjava, posebno naporne jer je malo medicinskih sestara. Sjeća se jedne noćne smjene u kojoj su imali čak pet reanimacija.

"I mi sestre smo samo ljudi sa svojim problemima. Ali si ne smijemo dopustiti

da bolesnom čovjeku u sobu uđemo mrzovoljne. Uz sve lijekove i tablete čovjeku treba i topla riječ. Puno mi pomaže vjera. Pozivam u pomoć svetoga Antu kojem se svakodnevno obračam. Najmanje ga molim za sebe, a puno više za druge. Svako jutro dolazim na posao s molitvom – Bože, daj mi strpljivosti, pravičnosti i ne daj da izgubim ljudskost", kaže.

SKRB ZA ČOVJEKA Sestre su često s pacijentima u zadnjim trenucima života. "Puno ljubavi, znanja i umijeća su ugradile u skrb za čovjeka. Međutim, i one same o tome rijetko govore budući da često krajnji ishod bude smrt. Drugi rijetko pričaju jer im nije strpljivosti, pravičnosti i ne daj da izgubim ljudskost", kaže.

Najgore joj je kad pacijent umre naglo, iznenadno, pogotovo kada je u pitanju dijete ili mlada osoba. Ali podjednako joj je teško i kad se čovjek gasi polako

Najgore joj je, priznaje, kad pacijent umre naglo, iznenadno, jer se tada medicinsko osoblje suočava s patnjom obitelji zbog neočekivanog gubitka, pogotovo kada je u pitanju dijete ili mlada osoba. Ali podjednako joj je ponekad teško gledati i teška terminalna stanja kada se čovjek gasi polako...

"Prošle godine smo imali jednu gospodu intelektual-

ku u terminalnom stanju bolesti. Kolegicama sam objašnjavala da ona nije mrzovoljna i ljuta kao što se čini, nego je samo svjesna svoga stanja. Znali smo da su male šanse da živa napusti našu bolnicu, ali smo primijetili da u razgovoru postaje vedrija. Bila sam zadovoljna jer sam pridonijela da zadnji dani njezina života budu dostojanstveni i za nju i za njezinu obitelj..." preporuča.

SPAŠAVANJE ŽIVOTA Kao mlada sestra doživjela je da se pacijentica koju su upravo pustili kući sruši ispred bolnice na taksističkom stajalištu. "Slučajno sam izlazila i vidjela što se događa te sam započela reanimaciju na ulici dok nisu došli liječnici. Spasila sam joj život. Bila sam u istoj situaciji na nedjeljnoj misi u crkvi, kada sam pomogla gospodi koja je doživjela srčani zastoj. Svi su mislili da je zaspala, a ja sam shvatila da je imala srčani udar. Usred mise sam je krenula reanimirati. Puno puta sam bila jedan od članova zdravstvenog tima koji je nekome spasio život, ali u ova dva slučaja su dvije osobe žive zahvaljujući meni, a ja zahvaljujem Bogu što mi je omogućio da pomognem", priča Ana Ljubas, koja smatra da je sestrinstvo profesija s vlastitim identitetom, ali je i poziv.

Jasno je, kaže, da mladi ljudi s 15 godina kada upisuju srednju medicinsku školu ne mogu znati jesu li rođeni za taj posao.

"Zato mi stariji moramo mladim kolegama koji tek počinju raditi pomoći da postanu poštenjaci, suosjećajni, otvoreni, pristupačni... U bolnicama se svakodnevno dogodi toliko lijepih priča, ali obično javnost više čuje za one loše", kaže Ana Ljubas, kojoj se je mnogo puta u životu potvrdilo kako se dobro vraća dobrim. Jer ona pomaže drugima, ali kada njoj treba pomoć, ne libi se pokucati na nečija vrata i ljudi joj otvore.

